

DIE NIET MEETELLEN

„Zingt u nog eens voor me?”

Dit is een vraag uit een meisjesmond, en dan van een kind, dat geen ouderliefde heeft gekend; geen ouderhuis heeft gehad, dat zelfs niet weet, wie haar vader is. Dit meisje, dat door haar klein verstand in 't gewone leven niet mee kan komen, heeft door haar vraag en door haar lied overwinningen behaald. Haar lied heeft aan een moedeloze redding gebracht.

Jaantje zullen wij haar noemen.

Toen wij van de moeder toestemming hadden gekregen, haar mee te nemen naar een boerderij, voor haar gezondheid en bezigheid, reageerde het meisje er niet in 't minste op. Het groote nieuws: op reis te mogen gaan met de auto en de trein, ging kennelijk langs haar heen. Maar op 't moment, dat wij haar netjes wilden kleeden, kwam ze in verzet, — weigerde zij iets aan te trekken, dat haar niet toebehoorde. Haar eigen, oude manteltje wilde ze aan, en daarin mee. Toch werd de mantel, die voor haar gegeven was, bij haar bagage gedaan: een doos van Tiktaks thee en koffie.

Het was December, en het vroom.

„Als je het koud krijgt, Jaantje, zal je dan de mantel aantrekken?”

„Ja,” zegt ze op deze vraag.

Ze krijgt het koud. Niet onderweg, niet in de auto of in de trein, ze krijgt het koud op een morgen, lang nadat ze op haar bestemming is gekomen, en buiten bij de put, de melkbussen boent.

Stilletjes haalt ze van haar kamertje de mantel met de bontkraag. Ze bekijkt hem nog eens. Ze mag hem niet. De kleur staat haar niet aan. Ze vindt hem ook te lang. Ze trekt hem aan, omdat ze huivert. Zoo gaat ze weer aan 't werk, en na een tijdje is het kleedingstuk drijfnat. En dat is dan haar beste mantel, die ze ook moet dragen, als ze meegaat naar de kerk.

Met schrik bemerkt de vrouw, wat Jaantje heeft gedaan.

„Kind toch! Hoe haal je dat in 't hoofd?” Ze laat de mantel dadelijk uitdoen en geeft er een wollen vest voor in de plaats.

„Hm,” zegt Jaantje, en gooit haar mantel achteloos op de deel ergens overheen. Is het een plank, een schot...? Ze heeft nog niet geleerd haar oogen te gebruiken. Ze doet de dingen droomerig. Ze kijkt niet uit bij wat ze doet.

Zondags is haar mantel zoek. Hij komt die dag niet terecht. Jaantje weet niet waar ze hem op die bewuste morgen heeft neergelegd.

„Nee, echt niet,” houdt ze vol, maar haar gedachten zijn absent.

Als Jan, de knecht, de volgende morgen de varkens-kotten uitmest, vindt hij de resten van de mantel. Jaantje wordt er bij gehaald.

„Zie nu eens! Hoe komt je mantel bij de varkens terecht?”

Ze weet geen antwoord.

„Die ben je kwijt,” zegt de vrouw verdrietig. Doch Jaantje zegt: „Ik mocht hem toch niet lijen.”

Zou je zoo'n kind niet eens door elkaar schudden?

Soms is de vrouw geneigd zich gruwelijk aan haar te ergeren, om haar apathische houding — haar abnormale traagheid. Jan noemt haar „de wandelaarster”, om haar zeer langzame tred. De boer noemt haar gang „kuieren”.

Om half acht 's morgens moet Jaantje opstaan. Dat is laat voor de boerderij. Maar zij is voorloepig gast. Het bureau, dat haar heeft uitgezonden, geeft een kleine vergoeding voor haar opname. Haar werken is nog maar spelen. Doch orde moet er zijn. Half acht opstaan dus, is afgesproken. De boerin zal haar roepen en met een half uur moet ze aan tafel zijn. Om acht uur zitten allen aan de pannekoek. Maar wie er is, Jaantje niet. Er verstrijkt een kwartier — een half uur... De familie gaat alweer aan het werk, als zij eindelijk verschijnt.

Ze wil geen pannekoek. Ze wil ook niet probeeren die te eten. Ze wil brood. Voor haar wordt het eigengebakken brood aangesneden. Over twee sneedjes doet ze ongeveer een uur.

„Dat moet in 't vervolg vlugger gaan,” zegt de vrouw, en meteen bedenkt ze iets, om haar daarbij te helpen. Ze zullen samen op de klok kijken voortaan, bij alles wat ze doet. Als ze aan 't kopjes afwassen zijn, vraagt de vrouw: „Zie je hoe de wijzers staan, Jaantje?”

Ze moet leeren werken op de minuut. Heeft ze nu vijf en veertig minuten over het kopjes wassen gedaan, morgen moet ze klaar zijn in veertig minuten. Zoo moet ze iedere dag aftellen, totdat ze het in dertig minuten doen kan. Dan krijgt ze een dubbeltje.

Een dubbeltje is een groote schat voor haar. Van moeder heeft ze er één gekregen bij het afscheid. Daar is ze zuinig mee. Dat wil ze goed bewaren en met blijdschap denkt ze: „Fijn, straks er weer één bij.” Ja, als... Dit dubbeltje moet ze echt verdienen. Daar moet ze haar uiterste best voor doen.

Ach.....

Als onder 't raam de vogeltjes kwetteren, gaan haar handen langzamer, al langzamer en tenslotte rusten ze. Dan zien ook haar oogen het werk niet meer. Dan heeft ze alleen oor voor het vogelengekweel. Als ze gestoord wordt door de vrouw, schrikt ze niet in 't minst. „Hoor ze es,” zegt ze blij.

Erger je nu eens aan zoo'n kind, wanneer ze weer getreuzeld heeft. De vrouw kan het niet in dit geval. Een andere keer moet Jaantje iets wegbrengen, naar de voorkamer. Ze komt niet terug.

Er wordt gevraagd: „Waar blijft ze? Wat voert ze uit?” Ja, wat doet ze? Ze staat op haar teenen voor een calligraphie. Ze leest het vers: Beveel gerust uw wegen, Al wat u 't harte deert.....

„Twee regels ken 'k er al van,” roept ze verheugd, als ze wordt betrapt. „Zal ik ze es opzeggen?”

„Ja, laat me eens hooren,” zegt de vrouw, en als Jaantje zonder haperen de regels heeft opgezegd, vraagt ze: „Zal ik het vers eens voor je zingen? Maar het werk moet er om doorgaan. Ga je mee?” Jaantje krijgt een bakje met aardappelen. Die moet ze schillen voor de volgende dag. Wanneer ze dit op een voormiddag moest doen, dan zou ze er tegen

etenstijd nog niet mee klaar zijn. Jaantje schilt dus de aardappelen, en de vrouw zingt voor haar: Beveel gerust uw wegen.....

„Da's mooi,” zegt ze. „Zing het nog eens voor me.” Al luisterend leert Jaantje dit vers. Ze zingt het zelf mee, eerst aarzelend, voorzichtig en dan... met een heldere klankvolle stem. Het wordt voor de vrouw een genot naar haar te luisteren.

Jaantje oefent zich dagelijks. Ze vraagt om meer verzen. Ze leert er vele, doch één is er dat ze 't liefste zingt: Beveel gerust uw wegen, al wat u 't harte deert... Ze weet nu ook, wat de woorden beteekenen. De vrouw heeft ze haar verklaard: Ze heeft geen vader, en toch wel een Vader. Een Vader in de hemel, die haar liefheeft en voor haar zorgt. Eerst kan ze dat niet recht vatten. „Jullie zorgen toch voor mij?” Ze weet het tijdelijke niet van het eeuwige te onderscheiden. Maar dát er voor haar gezorgd wordt, 't zij door God, of door de menschen, dat is haar nu wel duidelijk.

„En later trouw ik,” zegt ze zakelijk.

Die illusie wil de vrouw haar niet direct ontnemen. Maar bij gelegenheid, als Jaantje weer eens heel domme dingen doet, en vreemde vragen stelt, en zich onbehoorlijk gedraagt, brengt de vrouw haar onder 't oog: „En wou jij later huisvrouw worden?” Dan voelt Jaantje zelf toch even, dat ze daar nog heel ver van af is.

„Nee, ik leer het nooit,” geeft ze toe. „Nee, en dan kan ik ook niet trouwen, dan blijf ik maar bij jullie.” Ze is spoedig weer getroost. En dit is 't wonderlijke: haar gedachten schijnen dan alleen vlug te werken als het gaat om dingen, die haar ten nauwste raken. Dagelijksche gewone dingen gaan veelal haar begrip te boven. B.v. dat ze 's morgens op vaste tijd moet opstaan is haar een raadsel. Zij zou uit haar bed willen komen als ze zin had. Dag- en uurverdeling laten haar totaal koud. Hoe vaak haar op de dag wel niet gezegd moet worden: „Jaantje, kijk eens op de klok!” Na maandenlange oefening is het nog niet tot haar doorgedrongen, dat de tijd er is om die goed te gebruiken. Jaantje bekijkt graag de statige staartklok, omdat ze die heel mooi vindt, en telkens als ze slaat, luistert ze aandachtig naar haar slag. Maar de slagen tellen, nee, dat doet ze niet. Stilzitten en luisteren, als het in de keuken dan ook nog warm en gezellig is, dat is Jaantjes liefste bezigheid. Vooral 's Zondagsavonds, in de groote kamer, als het haardvuur brandt in de schouw, dan moeten ze haar niet zeggen: „Jaantje, kijk eens op de klok, het is bedtijd.” Dan denkt ze: ik zit hier goed, ik blijf bij jullie. Ze heeft zich op haar plaatsje, in het nieuwe huis, genoeglijk genesteld. Moeder raakt langzamerhand op de achtergrond. Schreef ze in 't begin iedere week aan haar, allengs is dat minder geworden. „Alweer schrijven? Waarom? Moeder weet nu wel dat ik 't hier goed heb.”

Wat Jaantje al niet bijgebracht moet worden.

„Plichten, wat zijn dat nu weer!”

Vreemde vragen kan ze doen. De vrouw vindt zich soms een onbeholpen paedagoge, tegenover dit eigenaardige kind.

Er gaat een jaar voorbij. Jaantje wordt niet anders. Ze blijft een droomerig kind. 't Eenige wat haar goed af gaat is: zingen. Dat kan ze prachtig. De vrouw zegt: „Haar stem is een gave Gods.”

Dan zien ook haar oogen het werk niet meer.

En dan opeens moet Jaantje bij haar weg. De vrouw wordt ziek. Jaantje gaat naar een andere boerderij; ze krijgt een andere vrouw. Die vrouw heeft kleine kinderen. Jaantje vindt kinderen wel lief. Bij haar getrouwde zuster heeft ze heel wat daagjes met de kleintjes gespeeld.

Als ze in haar nieuw tehuis komt, tracteert ze de kinderen op frujetta, waarmee ze zelf eerst blij gemaakt is.

„Zoo'n goeierd,” denkt de vrouw, doch ondertusschen bekijkt ze 't meisje kritisch.

Jaantje wordt een bittere teleurstelling voor haar. Wat heeft ze van dit kind verwacht? Hulp natuurlijk. En och, ze geeft haar werk bovendien. Het petroleumstel in de keuken heeft ze in de treure laten walmen. De etenspot, waarvan de vrouw gezegd had: let er op! heeft ze laten overkoken, terwijl ze er vlak bij staat. De pannen heeft ze met een waslap schoongemaakt, inplaats van met een vaatdoek, en nog meer van die domheden, om er wanhopig onder te worden. Duizend kleine voorvallen zijn er, waaraan de vrouw zich ergert. Dit kind kan ze in huis

niet hebben. Ze maakt zich zenuwachtig om haar 's Nachts slaapt ze niet.

Tot het uiterste gedreven, begint ze op een morgen aan een brief. Degene, die haar 't kind bezorgd heeft, moet er haar maar weer van afhelfen ook.

Jaantje is in 't achterhuis en wascht de kopjes, onbewust van 't lot, dat haar bedreigt. Het Januari-zonnetje schijnt door 't kleine vensterruitje. Ze voelt zich wonderlijk behaaglijk. Ze begint te zingen: „Beveel gerust uw wegen, al wat u 't harte deert...”

Plots houdt de vrouw op met schrijven. Ze luistert... Dit ontroert haar. Ze krijgt tranen in de oogen.

„Och, wat zingt dat kind prachtig, wat mooi.”

Even zit ze in gedachten — staat onverwachts op, neemt de brief, frommelt hem samen en stopt hem in 't fornuis.

„Weg er mee.”

Ze kan het niet over haar hart verkrijgen, het kind nu weg te sturen. Moet ze die stumper het verdriet aandoen van weer te verhuizen. „Ach,” denkt ze, „als je ook niet anders hebt dan je stem, waarmee je nog niet eens de kost kunt verdienen...”

Haar ontferming over dit kind wordt ineens mild en weldadig.

Jaantje heeft door haar lied — haar stem, een overwinning behaald, tot haar eigen voordeel.

Die niet meetellen.

Nee, tenzij... wij ons bewust worden van hun innerlijke nood. En... God kent ze. Hij kent ze bij name: de achterblijvers, de onmaatschappelijken. Hij vindt ook wel wegen, waarlangs hun voet kan gaan.

GRÉ VAN AST.

Huwelijksaanzoeken per advertentie

Het huwelijksaanzoek door middel van een annonce dateert reeds van de eerste helft der vorige eeuw. Veel verandering heeft haar redactie in den loop der jaren niet ondergaan. Ze is een beetje beknopter, hoewel niet onvollediger geworden, ze is meer zakelijk opgezet.

Maar nog steeds moeten de gegadigde trouwlustigen er naar raden, wie zich achter de advertentie schuil houdt.

Als regel is het de man, die langs dezen weg contact zoekt, terwijl het maar zelden voorkomt, dat de vrouw op deze wijze haar heimelijk verlangen te kennen geeft. Zoo althans in ons land, waar huwelijksannonces een uiterst bescheiden plaats innemen in de enkele bladen, waarin men ze wel eens kan aantreffen.

De „Grüne Post”, een Duitsch Zondagsblad, waarvan wij onlangs een nummer in handen kregen, vormt daarmee wel een zeer eigenaardige tegenstelling.

Van dit nummer, dat 16 bladzijden telt, wordt ongeveer een geheele bladzijde in beslag genomen door huwelijksaanzoeken.

Het zijn er niet minder dan 142.

Het opmerkelijke is, dat in dit nummer behalve de gewone genees- en schoonheidsmiddelenannonces overigens weinig andere advertenties opgenomen zijn.

Wat ons bijzonder trof, was, dat van die 142 huwelijksaanzoeken er 61 door vrouwen gedaan waren. De jongste was 19, de oudste 49 jaar, maar „jonger uitzijnde”.

Dat de aanzoeken onvolledig waren, zou men van de meeste bezwaarlijk kunnen beweren.

Want niet alleen de leeftijd werd er in vermeld, maar ook veelal de lengte, voorts de haarkleur (meestal blond, een enkele maal zwart), soms godsdienst (17 evangelische vrouwen, 18 evangelische mannen), verder de eigenschappen van de(n) betrokkene, zooals huiselijk flink, sympathieke verschijning, muzikaal, gunstig verleden enz.

Belanghebbenden konden zich zoo eenigszins een beeld vormen van de persoon, die de annonce geplaatst had en bij zich zelf nagaan of zij ernstig in aanmerking kwamen. Het werd hun nog gemakkelijker gemaakt — en dat vonden we ook enkele malen, — wanneer de van de andere partij verlangde leeftijd, grootte en eigenschappen ook in de advertentie genoemd werden.

Eigenaardig, die huwelijksaanzoeken! Er was er een van een 47-jarige vrouw, 1.70 m. groot, die een „christelijk denkenden levensgezel met een vaste betrekking” zocht, „kleine lichaamsgebreken geen bezwaar.”

Een andere, een twintigjarige, die zich een sympathieke verschijning noemde, muzikaal, natuurlievend, enz., later over eenig vermogen kunnende beschikken, zocht kennismaking met een ingenieur of dokter, niet ouder dan 35 jaar.

Er waren annonces van vrouwen, die op den voorgrond stelden, dat zij een onberispelijk verleden hadden en dit ook van de andere partij verlangden. In een andere annonce zocht een vrouw voor den vriend van haar man een vrouw. Die vriend was 37 jaar, 1.71 m. groot, sympathieke verschijning, maar een beetje verlegen.

Maar genoeg hierover.

Laten we nog mededeelen, dat de kleinste trouwlustige vrouw 1.48 m., de grootste 1.78 m. was, de kleinste man 1.54 m., de grootste man 1.85 m. was. De kleinste en de grootste vrouw verschilden 30 cm., de kleinste en de grootste man 31 cm., de kleinste vrouw en de kleinste man 6 cm. en de grootste vrouw en de grootste man 7 cm. in lengte.

Aangeteekend zij nog, dat de jongste man, die een huwelijksaanzoek deed, 21 jaar en de oudste 60 jaar was.

Honderd twee en veertig huwelijksaanzoeken in een enkel nummer van een weekblad, 14de jaargang!

Wat er van te zeggen?

Laten we hopen, dat deze in het buitenland blijkbaar meer gebruikelijke methode onzen vrouwen en mannen bespaard blijft.

Mr. J. K. MUNTERS. 339